

**JAZONI IJRO ETUVCHI MUASSASSALARDA, TA'LIMNI
TASHKIL QILISH TAJRIBALARI (AQSH MISOLIDA)**

Ikanova L.S.

O'zbekiston Respubikasi Jamoat xavfsizligi universiteti

Annotatsiya. Qo'shma Shtatlarda aholi jon boshiga boshqa davlatlarga qaraganda ko'proq odam qamoqda. Taxminan 2,3 million amerikalik qamoqxona yoki qamoqxonada, ularning yarmidan ko'pi shtat qamoqxonasida. Ba'zi islohot tarafdorlari uchun oliy ma'lumotni qamoqxonaga olib kelish ommaviy qamoqqa olishning davosi bo'lmasa-da, uning oqibatlarini yengillashtiradi. Ushbu ta'lim tobora ko'proq onlayn modellarni o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: qamoqxona, ta'lim, rehabilitatiya, tashkillashtirish, sarmoya, online ta'lim, fasilitator.

Jorjtaun universiteti qamoqxonalar va adolat tashabbusi direktori va kollej professori Mark Xovard: “Odamlar qamoqxonada oliy ma'lumotga ega bo'lgach, takroriy jinoyatlar soni keskin tushib ketishi haqida juda ko'p dalillar mavjud”. Ba'zilarning hisob-kitoblariga ko'ra, qamoqxonada bo'lganlarida ta'lim dasturlarida ishtirok etmaydigan odamlarga qaraganda 43 foizga kam.

Qamoq jazosi soliq to'lovchilarga har bir mahbus uchun yiliga o'rtacha 30 000 dollardan ko'proq pul to'lashi sababli, advokatlarning ta'kidlashicha, davlat uchun sarmoyadan olinadigan daromad katta bo'lishi mumkin. Bundan tashqari, Xovardning aytishicha, qamoqxonalar mahbuslar va xodimlar uchun ta'lim olish imkoniyati mavjud bo'lganda xavfsizroq bo'ladi. Va takroriy jinoyatlar soni kamayganligi sababli, mahkumlar jamiyatga qayta kirganda, kamroq fuqarolar jinoyat qurboni bo'lishlari mumkin.

Lois Devis, RAND korporatsiyasining jinoiy odil sudlov va mahbuslarning qayta kirishini tadqiq etuvchi katta siyosat tadqiqotchisi, qamoqxonada oliy

ma'lumot berish mahbuslarni "erkalash" emasligini ta'kidlaydi.

“Qamoqqa olinganlarning 95 foizi oxir-oqibat sizning jamoangizga qaytishini tushunish muhim”, dedi u. “Demak, savol shuki, bu qanday ko'rinishini xohlaysiz? Agar siz reabilitatsiyaga sarmoya kiritsangiz, ular qaytib kelganlarida jinoyatga qaytmasliklari, aksincha, ish topishlari, oilalarini boqish imkoniyatiga ega bo'lishlari mumkin.”

Ba'zi shtatlarda o'rta ta'limdan keyingi ta'lim dasturlarini panjara ortida qo'shmoqchi bo'lgan tuzatish bo'limlari va kollejlarda onlayn ta'limga o'tmoqda. Raqamli dasturlarni kengaytirish osonroq bo'lishi mumkin bo'lsa-da, qamoqxona tahririyatiga xos bo'lgan muammolar, shuningdek, sifat bilan bog'liq xavotirlar hali ham saqlanib qolmoqda.

Lockdown-da onlayn

Sharqiy Nyu-Meksiko universiteti (Roswell) qariyb o'n yildan beri axloq tuzatish muassasalariga onlayn darslar berib kelmoqda. Nyu-Meksikodagi to'qqizta muassasadagi mahbuslar ENMUning Blackboard saytiga qamoqxona kompyuteridan "qulflangan brauzer" orqali kirishlari mumkin, bu ularning boshqa saytga kirishiga to'sqinlik qiladi, dedi Roswellning texnik ta'lim bo'yicha vitse-prezidenti yordamchisi Chad Smit. Ishtirok etish uchun mahkumlar o'rta maktab diplomi yoki GED, 10-sinf darajasida o'qish va matematika ko'nikmalarini tasdiqlovchi hujjatga ega bo'lishlari kerak.

ENMU dan universitet ta'limi bo'yicha dotsent darajasiga olib kelishi mumkin bo'lgan kurslar biznesga e'tibor qaratgan holda umumiy ta'lim talablarini qamrab oladi. Agar talabalar qo'yib yuborilsa, ularning kreditlari boshqa istalgan ENMU kampusiga o'tkazilishi mumkin. Har bir semestrda ikki kursgacha bo'lgan kurslar uchun to'lov butunlay Nyu-Meksikodagi Tuzatishlar Departamenti tomonidan to'lanadi.

Ba'zi ekspertlarning ta'kidlashicha, bu moliyaviy tartib g'ayrioddiy progressivdir. Devisning so'zlariga ko'ra, dasturlarning oila a'zolari yoki xususiy xayriya yordamiga bog'liq bo'lishi odatiy holdir.

Qamoqxonadagi mahbuslar 1994 yilgacha Prezident Bill Klintonning jinoyat

to'g'risidagi qonuni federal yordamdan foydalanish imkoniyatini yo'qqa chiqargunga qadar Pell Grants olish huquqiga ega edi. 2015-yilda Obama ma'muriyati 64 ta eksperimental ob'ektdagi mahbuslarga federal yordam olish huquqini beruvchi Second Chance Pell tashabbusini boshladi.

ENMU Roswelldagi onlayn dastur eksperimentning bir qismi emas.

Smitning so'zlariga ko'ra, mahbuslar "qulflash brauzeridan" foydalanganda, tashqi internetga barcha jonli havolalar o'chiriladi. Kurs o'qituvchisi Blackboard orqali mahbus bilan muloqot qilishi mumkin, lekin hech qachon og'zaki emas. Agar talaba yordamga muhtoj bo'lsa, faqat o'qituvchi bera oladi, bu aloqa fasilitator, qamoqxonada xodimi orqali amalga oshiriladi.

Ba'zida kollejda qamoqxonada ishlash uchun ijodiy yechimlar talab qilinadi. Misol uchun, mahbuslar tadqiqot loyihalarini amalga oshirish uchun jonli internetga kira olmaydilar, shuning uchun o'qituvchilar o'sha talabalar uchun muqobil topshiriqlarni ishlab chiqishlari kerak bo'ladi. Mahbuslar o'zlariga kerakli kitoblarni buyurtma qila olmaydilar, shuning uchun universitet xodimi ularni kitob sotuvchisidan buyurtma qiladi va ularni to'g'ridan-to'g'ri muassasaga jo'natadi.

Qamoqxonalarda kurslar shaxsan o'tkazilsa, shunga o'xshash muammolar paydo bo'lishi mumkin.

“Ichkariga materiallarni olib kirish juda qiyin”, dedi Xovard, taxminan olti yil davomida qamoqxonalarda dars bergan. “Ko'pgina dasturlarni qog'oz, qog'oz muqovali kitoblar, nusxalar va hokazolarni olib kelishingiz mumkin. Ammo ilmiy asbob-uskunalarini olib kelish va ko'proq amaliy ishlar yoki texnologiyani o'z ichiga olgan laboratoriyalar va kurslarga ega bo'lish nuqtai nazaridan, buni amalga oshirish qiyin bo'ladi.”

Shtatga qarab, ma'lum kitoblarni olish ham qiyin bo'lishi mumkin. Qamoqxonada mahbuslari uchun taqiqlangan kitoblar ro'yxati uzoq bo'lishi mumkin va ba'zi kutilmagan yozuvlarni o'z ichiga oladi. 2019 yilgi PEN America gazetasiga ko'ra, Prezident Barak Obamaning xotiralari Koloradodagi muassasa tomonidan taqiqlangan, chunki ular "milliy xavfsizlikka potentsial zarar etkazishi mumkin" deb topilgan. Ogayo qamoqxonasida mahbusning biologiya darsligini olishiga to'sqinlik

qildi, chunki unda yalang'ochlik bor edi. Va bir necha yil oldin, Nyu-York shtati qamoqxonada geroin oqayotgani va xizmatchilarning dozasini oshirib yuborilgani aniqlangandan so'ng, gubernator Endryu Cuomo qisqa vaqt ichida qamoqqa olingan talabalarga kitoblar yuborilishi mumkin bo'lgan sotuvchilar sonini atigi oltitaga cheklab qo'ydi.

Bu yilga qarab farq qilsa-da, Smitning hisob-kitoblariga ko'ra, Roswell har bir semestrda barcha muassasalarda 40 dan 50 gacha talaba o'qiydi, lekin yiliga atigi 3 dan 10 gacha talaba bitiradi. Ba'zida ob'ekt blokirovka qilinadi va internetga kirish yoki darslarga ruxsat berilmaydi, dedi Smit. Boshqa paytlarda mahbus shunchaki boshqa muassasaga ko'chiriladi va o'z ishini davom ettira olmaydi.

"Siz bitta muassasada dasturni boshlaganingiz, jazoni o'tash departamenti sizni qisqartirishlar yoki shartli ozodlikka chiqish kabi narsalar tufayli sizni o'tkazmaydi degani emas", dedi Meagan Wilson, Ithaka S+R katta tahlilchisi. umuman qamoqxonada tizimlariga ishora qiladi. "Bu siz boshlagan har qanday ta'limni butunlay to'sib qo'yishi mumkin."

Smitning aytishicha, barcha qiyinchiliklar va muvofiqlashtirish uchun to'lov bunga arziydi. Universitet o'z qabulini ko'paytirishi (odatda davlat mablag'larining ko'payishi bilan birga keladi) va kafedradan o'qishni olishidan tashqari, bu mahbuslar hayotida o'zgarishlar qiladi.

"Imkoniyatimiz bo'lsa, odamlar bitirgach, muassasada kichik bitiruv marosimini o'tkazamiz", dedi u. "Umuman olganda, ular oliy ma'lumot olishlari uchun imkoniyat yaratilganidan juda minnatdor. Bu ularga tashqariga chiqqach, xohlagan turmush tarziga umid beradi. Bu ularga ishlash uchun nimadir beradi, menimcha, bu juda foydali."

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Qizi Ikanova, L. S. (2020). IMPROVING LISTENING SKILLS THROUGH ICT. *Scientific Bulletin of Namangan State University*, 2(11), 334-338.

2. Ikanova, L. (2019). THE IMPACT OF MATERIALS DEVELOPMENT, CRITICAL PEDAGOGY AND LGBT'S ISSUE ON THE LANGUAGE PLANNING AND POLICY. *SCIENCE. RESEARCH, DEVELOPMENT*, 59-62.

3. Иканова, Л. (2024, May). ОБРАЗОВАНИЕ В ТЮРЬМЕ: ФУНДАМЕНТАЛЬНОЕ ПРАВО И ВАЖНЫЙ ИНСТРУМЕНТ. In *Proceedings of International Conference on Scientific Research in Natural and Social Sciences* (Vol. 3, No. 5, pp. 269-275).

4. Иканова, Л. (2024). ПРИОРИТЕТ ОРГАНИЗАЦИИ ОБРАЗОВАНИЯ ОСУЖДЕННЫХ.

5. Ikanova, L. S. Q. (2024). SUDLANGAN SHAHSLAR VA MANKUMLARNING XULQ ATVORI VA QAYTA JINOYAT SODIR ETISHINI BARTARAF QILISHDA TA'LIMNING TA'SIRI (AQSH TAJRIBASI MISOLIDA). *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 4(1), 433-439.

6. Латипов, О. Ж. (2022). Интерпретация ихтиологической лексики в русском и узбекском языках. In *Сборник научных трудов Международной научно-практической конференции. Ташкент-Екатеринбург* (pp. 65-67).

7. Латипов, О. Ж. (2022). КОННОТАЦИИ ВОКРУГ СЛОВА-ЗООНИМА “ВОЛК” В РУССКОМ, УЗБЕКСКОМ И ТАДЖИКСКОМ ЯЗЫКАХ. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(Special Issue 26), 647-649.

8. Узакова, М. Х., & Латипов, О. Ж. (2019). ОЦЕНКА ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ ШКОЛЬНИКОВ НА ОСНОВЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ PIRLS. *Вестник науки*.

9. Латипов, О. Ж. (2024). ҲАЙВОНОТ ОЛАМИНИНГ ИНСОН ҲАЁТИДАГИ ЎЗИГА ХОС ЖИҲАТЛАРИ ХУСУСИДА. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 43(5), 69-76.

10. Musayeva, S. I. (2024). KURSANTLARNING MADANIYATLARARO MULOQOT KOMPETENSIYASINI

RIVOJLANTIRISHDA MULTIMEDIA VOSITALARINING O
‘RNI. *Ustozlar uchun*, 28(2), 98-103.

11. Musayeva, S. I., & Mengliyeva, S. S. (2022). Kursantlarning madaniyatlararo muloqot kompetensiyasini ingliz tilini o ‘qitish orqali rivojlantirish. *Инновационные исследования в науке*, 1(14), 144-148.

12. Quvondiqov, M. I., & Musayeva, S. I. (2023). YANGI KONSTITUTSIYA-YANGI KELAJAK TAYANCHI. *PEDAGOGS jurnali*, 32(2), 142-145.

13. Ibrohimovna, M. S. (2019). TECHNIQUES OF IMPROVING SPEAKING IN ESP CLASSES FOR MILITARY. *CONDUCT OF MODERN SCIENCE-2019*, 139.